

میزان کاربری مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان

احمد شعبانی

استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه اصفهان، ایران
Shabania@edu.ui.ac.ir

زهرا اباذری

دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، ایران
Abazari@yahoo.com

بهناز پیکامیان

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، ایران
Behnazpaykamian@yahoo.com

مرتضی محمدی استانی (نویسنده مسئول)

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه اصفهان، ایران
Morteza_mohamadi64@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۸/۲۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۷/۲۸

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تعیین میزان کاربری مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بود.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی-پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه کارکنان کتابخانه‌های عمومی تابع اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان (۵۴۴ نفر) بود. به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران استفاده و تعداد ۱۱۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم انتخاب شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مؤلفه‌های اقتباسی از اعلامیه جهانی یونسکو درباره تنوع فرهنگی با طیف لیکرت بود که روایی آن توسط استادان متخصص مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۷ محاسبه گردید که مؤید پایایی ابزار است.

یافته‌ها: نتایج نشان داد میزان کاربرد مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان کمتر از سطح متوسط است (۲/۸) و در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. از نظر کتابداران، بیشترین کاربرد مربوط به مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار...» و کمترین، مربوط به «ترویج تنوع فرهنگی در فضای مجازی و...» بود. همچنین در خصوص میزان کاربرد مؤلفه‌های تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان از نظر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جنسیت، سن، و سابقه خدمت تفاوت معناداری مشاهده نشد ولی از نظر متغیر سطح تحصیلات و شهرستان محل خدمت، تفاوت معنادار بود.

اصالت/ارزش: ارزش مقاله حاضر در نشان دادن این نکته است که از نظر کتابداران، کاربری مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمانی یونسکو در کتابخانه‌های عمومی محل اشتغال آنها در حد مقبولی نیست و مؤلفه‌ای که بیش از بقیه رعایت می‌شود، پاسداری از و حرمت‌گذاری به تنوع زبانی افراد است.

کلیدواژه‌ها: تنوع فرهنگی، کتابخانه‌های عمومی، کتابداران، اعلامیه جهانی یونسکو، استان اصفهان.

Research on Information Science and Public Libraries; The Quarterly Journal of Iran Public Libraries Foundation; Vol. 22, No.4; Successive No. 87; winter 2017; Pp. 539-560; Indexed in ISC, SID & MagIran.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی: فصلنامه علمی-پژوهشی؛ دوره ۲۲، شماره ۴، پایانی ۸۷، زمستان ۱۳۹۵ ص ۵۳۹-۵۶۰ نمایه‌شده در ISC، SID و MagIran

مقدمه

امروزه افراد در یک جامعه ناهمگن زندگی می‌کنند. بیشتر از ۶۰۰۰ زبان مختلف در دنیا وجود دارد. نرخ رشد مهاجرت بین‌المللی رو به گسترش است. این امر موجب شده که برخی از افراد، هویت‌های مختلفی پیدا کنند. جهانی‌سازی، مهاجرت فزاینده، تشکیل سریع جوامع و نقل و انتقال آسان، تنوع فرهنگی^۱ را در بسیاری از ملل جهان موجب شده است (محسنی، ۱۳۸۰). تنوع فرهنگی قدمتی به درازای عمر بشر دارد. اما این مسئله طی قرن بیستم نمود بیشتری یافت که رشد فزاینده مهاجرت یکی از علل اصلی آن است.

در تعریف تنوع فرهنگی می‌توان به گوناگونی گروه‌های ساکن در یک واحد جغرافیایی در امور فرهنگی مانند زبان، تاریخ و نژاد اشاره کرد. به عبارت دیگر تنوع فرهنگی به تفاوت‌های گروهی در دستاوردهای مادی و غیرمادی دلالت دارد (صالحی‌امیری، ۱۳۸۹). همچنین «تنوع فرهنگی» یا «چندفرهنگی»^۲ به حضور همگن و تعامل فرهنگ‌های مختلف اشاره دارد. فرهنگ به‌عنوان مجموعه‌ای از خصوصیات روحی، مادی، عقلانی، و عاطفی مشخص از یک جامعه یا گروهی از جامعه در نظر گرفته می‌شود (جیل، ۱۳۸۶).

امروزه عوامل مختلفی همچون مهاجرت افراد بومی از روستاها به شهرهای صنعتی و مهاجرت‌های کاری و تحصیلی باعث شده است که شهرها از تنوع فرهنگی و گوناگونی اقوام و مذاهب برخوردار باشند. این تنوع دارای محاسن و معایبی است که اگر با مدیریت صحیح، رهبری و هدایت شود، محاسن آن هرچه بیشتر نمود و تجلی می‌یابد. جامعه‌ای با تنوع قومی، نژادی، مذهبی و زبانی جامعه‌ای پویا، رنگارنگ و شاداب‌تر از جامعه‌ای یکدست و یکرنگ است (تریاندیس^۳ و همکاران، ۱۹۹۴).

در دنیایی که عبور از مرزها کاری عادی و ساده شده است، داشتن مهارت‌های مدیریت تنوع فرهنگی نیاز حیاتی برای مدیران است. از الزامات چنین مدیریتی، ایجاد فضایی است که همه خرده‌فرهنگ‌ها احساس ارزشمندی و مشارکت در فرآیند عمومی پیشرفت جامعه داشته باشند. مدیریت تنوع، تشویق و ترغیب‌گرایی است که همه خرده‌فرهنگ‌های موجود از منظر فرهنگ ملی، خودی دانسته شوند و تلاش اصلی آنان معطوف به ایجاد «مای مشترک» گردد (هاروای^۴، ۲۰۰۶).

1 . Cultural diversity

2. Multiculturalism

3. Triandis

4. Harvay

در جوامع چندفرهنگی به دلایل مختلف مانند درک نادرست، تفسیر ناصحیح، سوء تفاهم، بدبینی و بداندیشی، ارزیابی‌های غلط، سرسختی، پرخاشگری، و تسلط یک فرهنگ بر سایر فرهنگ‌ها، امکان برقراری ارتباطات مؤثر ممکن است کاهش یابد و فشار روحی اعضای جامعه بالا رود. همین امر سبب افت کیفیت کار، اخذ تصمیمات نامناسب، و احتمالاً سیر نزولی بهره‌وری در جامعه می‌شود.

درک تفاوت‌های بین فرهنگی به مدیران امکان می‌دهد در زمان برقراری ارتباط با فرهنگ‌های مختلف، ویژگی‌های زبانی، فرهنگی و آداب و رسوم آنها را در نظر داشته و با آگاهی از آنها تصمیم‌گیری کنند (حسن‌زاده و اکبری، ۱۳۸۳). در واقع مدیریت تنوع فرهنگی تنها ناظر بر تحلیل روابط و مناسبات و ویژگی‌های فرهنگی اجتماعات و گروه‌های شکل‌دهنده یک جامعه و آثار و پیامدهای ناشی از آن نیست بلکه در عمل در چنین چارچوبی، به پیش‌بردن جامعه به سوی توسعه و پیشرفت و شکوفایی استعداد‌های افراد و گروه‌ها در شرایط متحول و متغیر فرهنگی نیز دلالت دارد (هاروای، ۲۰۰۶). بر این اساس تنوع فرهنگی امری روبه‌رشد در جهان امروزی به شمار می‌رود. این واقعیت منجر به آن می‌شود تا کتابخانه‌های عمومی در راستای نیازهای در حال تغییر جامعه استفاده‌کننده خود دچار چالش جدی شوند.

حرفه‌مندان کتابداری و اطلاع‌رسانی در قرن ۲۱ با چالش افزایش جمعیت مواجه‌اند که بسیاری از این افراد در اقلیت بوده و عموماً [مانند پناه‌جویان سوری و عراقی] جزء بخش‌های فقیر جامعه هستند که هیچ تجربه‌ای نسبت به کتابخانه ندارند (اورال^۱، ۲۰۰۹). از این رو تفاوت فرهنگی برای کتابخانه‌ها یک چالش بزرگ شده است، زیرا گروه‌های مراجعه‌کننده و خواسته‌های آنها در حال تغییر است. کتابخانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در تنوع فرهنگی جامعه بازی کنند. آنها گروه‌های مختلف را قادر می‌سازند تا از میراث فرهنگی خود لذت ببرند، با هموطنان خود تماس برقرار کنند، زبان مادری را تمرین کنند، زبان کشور جدید را بیاموزند، راه‌شان را در جامعه جدید پیدا کنند، مناسبت‌های فرهنگی خود را جشن بگیرند و فرهنگ خود را به جامعه جدید معرفی کنند (سالاری، ۱۳۸۱). فعالان کتابخانه‌ها نباید تحت تأثیر فضای سیاسی و جو عمومی جامعه قرار بگیرند. آنها باید بر پایه واقعیت‌های موجود و بر اساس درک خود از جامعه مخاطب عمل کنند (مزینانی، ۱۳۸۳).

1. Overall

فعالیت‌های اصلی کتابخانه‌های عمومی و مراکز اطلاع‌رسانی در جوامع دارای تنوع فرهنگی و زبانی بایستی در راستای برآوردن نیازهای خاص و محلی باشد. کتابخانه بایستی دارای یک خط‌مشی و طرح راهبردی باشد که در آن رسالت^۱، اهداف، اولویت و خدمات مرتبط با تنوع فرهنگی در آن مشخص باشد. این طرح بایستی بر مبنای تحلیل جامع نیازهای کاربران و منابع مناسب انجام شود. خدمات کتابخانه بایستی بدون مطالعه توسعه یابد، بلکه همکاری با گروه‌های استفاده‌کننده از کتابخانه و متخصصان در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی باید تقویت شود (رحمان‌سرشت، ۱۳۷۷). خدمات کتابخانه‌ای و اطلاع‌رسانی در جوامع دارای تنوع فرهنگی و زبانی، دو فعالیت را شامل می‌شود: یکی عرضه خدمات برای تمامی انواع افراد استفاده‌کننده از کتابخانه و دیگری فراهم‌سازی خدمات کتابخانه‌ای برای گروه‌های زبانی و فرهنگی متنوع. توجه خاص کتابخانه و خدمات کتابخانه‌ای باید به سوی گروه‌هایی باشد که در جامعه منزوی شده‌اند. این افراد شامل اقلیت‌های دینی، پناهندگان سیاسی، مهاجران موقت، کارگران مهاجر و گروه‌های بومی است (شکرخواه، ۱۳۸۴). تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های کودکان دارای اهمیتی دوچندان است. منابع چاپی و دیجیتالی کودکان باید تمام انواع تنوع از جمله نژاد، قوم، جنسیت، دین، خانواده، توانایی، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، روانی زبان و وضعیت شهروندی را در نظر بگیرد (نایدو^۲، ۲۰۱۴).

کتابخانه‌ها نقش مؤثری در جامعه می‌توانند داشته باشند و از توان خود برای تنوع فرهنگی استفاده کنند. از آنجا که کتابخانه‌ها سعی در خدمت‌رسانی به تمام مردم یک جامعه دارند و باعث احساس عدالت اجتماعی می‌شود، بنابراین باید به گروه‌های مختلف مردم به یک نسبت دسترسی اطلاعاتی بدهد (امینیان، ۱۳۸۵). با انجام تمام این چیزها، کتابخانه‌ها نقش زیادی در آموزش رسمی و غیررسمی بازی می‌کنند و تازه‌واردان را کمک می‌کنند تا راه خود را یافته و احساس در خانه بودن داشته باشند، و در عین حال پایه‌ای برای درک تفاوت گروه‌ها تأمین نمایند. در مورد اخیر، کتابخانه‌ها با آگاهی دادن نسبت به تفاوت‌های فرهنگی و تأمین اطلاعات مورد نیاز نقش مهمی دارند (مکتبی‌فرد، ۱۳۸۵). در این بین کتابداران نیز نقشی بی‌بدیل را بازی می‌کنند. کتابداران به‌عنوان واسطه‌های فعال بین کاربران و منابع هستند. آموزش رسمی و یادگیری مداوم

1. Mission

2. Naidoo

بر ارائه خدمات به جوامع دارای تنوع فرهنگی، بدون تبعیض و با احترام به زبان‌ها و فرهنگ‌های متنوع باید فراهم شود. کتابداران می‌بایست خصوصیات زبانی و فرهنگی جامعه را انعکاس داده و اعضای جامعه را به ارتباط بین یکدیگر تشویق کنند (رحمان سرشت، ۱۳۷۷).

نهاد آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) در خلال ۳۱مین اجلاس عمومی خود در نوامبر سال ۲۰۰۱ بیانیه‌ای را درباره تنوع فرهنگی تصویب کرد. اعلامیه جهانی یونسکو درباره تنوع فرهنگی دارای ۱۲ ماده و ۲۰ راهبرد برای عملیاتی‌سازی ایده‌های مذکور است.^۱ برخی از مفاد این مواد به مؤلفه‌های «هویت، تنوع و کثرت‌گرایی»، «تنوع فرهنگی و حقوق بشر»، «تنوع فرهنگی و خلاقیت» و «تنوع فرهنگی و همبستگی بین‌المللی» مرتبط است. از آنجا که ماده ۱۲ تنظیمی به دلیل یکدستی فرهنگی مردم ایران و تنوع زبانی آنها، با فرهنگ ایرانی همخوانی کمی دارد، اقدام به اقتباس و بومی‌سازی این مؤلفه‌ها شد که بعد از مشورت با متخصصان، در هشت مؤلفه به قرار ذیل تنظیم گردید:

- توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی؛
- شناسایی و به‌کارگیری شاخص‌ها و عناصر فرهنگی؛
- تسهیل و افزایش مشارکت گروه‌های متنوع فرهنگی؛
- پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر؛

- حفظ روش‌های مناسب فرهنگی برای برقراری ارتباطات و انتقال دانش؛
- ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات موجود در کلیه حوزه‌ها از طریق شبکه جهانی اینترنت؛
- حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی و گسترش آن و نیز پاسداری از دانش بومی؛
- مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی.

در این زمینه ۱۱ استاندارد جهانی دیگر، مانند استانداردهای تنوع فرهنگی برای کتابخانه‌های دانشگاهی، توسط انجمن کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی تدوین شده است (انجمن

۱. اصل این دوازده ماده در وب سایت ذیل قابل دسترس است.

portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO_TOPIC&URL_SELECTION=201.html

کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی^۱، ۲۰۱۴) که نشان از اهمیت و ضرورت توجه به تنوع فرهنگ در ارائه خدمات به جامعه استفاده کننده دارد.

استان اصفهان از لحاظ بافت قومی و مذهبی از تنوع بسیاری برخوردار است و از آنجا که جامعه استفاده کننده از کتابخانه‌های عمومی نیز متأثر از تنوع فرهنگی موجود در جامعه است، لزوم مدیریت و رعایت این مؤلفه‌ها نمایان می‌شود. کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان نهادهایی مردم‌سالار از جمله نهادهایی هستند که ارتباط و تعامل زیادی با توده جامعه دارند. کتابداران به‌عنوان یکی از ارکان مدیریت کتابخانه‌های عمومی نقش انکارناپذیری در میزان تحقق مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی دارند. این افراد بین جامعه استفاده کننده از کتابخانه و منابع اطلاعاتی به‌عنوان حلقه اتصال عمل می‌کنند و این کارکرد را دارند که با ایجاد شرایطی برابر، فارغ از قومیت، دین، نژاد، و هرگونه عوامل زمینه‌ساز تنوع فرهنگی دیگر، دسترسی همه افراد جامعه به منابع اطلاعاتی را تأمین کنند. لذا پژوهش حاضر درصدد بررسی میزان کاربرد مؤلفه‌های اقتباسی از اعلامیه جهانی تنوع فرهنگی یونسکو در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان است.

در این قسمت به بررسی پیشینه‌های پژوهش پرداخته می‌شود. لازم به ذکر است تا آنجا که جستجوی پژوهشگران نشان داد، هیچ‌گونه پژوهش داخلی مرتبط با اهداف و متغیرهای پژوهش حاضر یافت نشد، اما می‌توان پژوهش‌هایی که تا حدودی با پژوهش حاضر قرابت دارد را برشمرد. برای مثال، اسفندیاری مقدم و گودرزی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای از دید کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان همدان پرداختند. نتایج نشان داد که عوامل موثر بر رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای کتابداران به ترتیب عوامل اجتماعی، مدیریتی، دینی، سازمانی، حرفه‌ای، و شخصی می‌باشد. همچنین، رضایی و همکاران (۱۳۹۱) پژوهشی را با هدف بررسی میزان کاربست مؤلفه‌های منشور اخلاق حرفه‌ای نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور از دید کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان یزد انجام دادند. نتایج نشان داد مؤلفه رعایت احترام به مراجعه کننده، احساس ارزشمندی، حفاظت در نگهداری از وسایل، دارای بیشترین میزان اهمیت توسط کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان یزد است. حاتمی (۱۳۹۱)

1. Association of College & Research Libraries (ACRL)

پژوهشی را با هدف بررسی میزان تأثیر هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای مدیران و کتابداران انجام داد. یافته‌ها نشان داد که تأثیرگذاری هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای، برخاسته از ابعاد دانش، انگیزش، و رفتار هوش فرهنگی است. قاسمی و سهرابی رنانی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «مطالعه نقش مهارت‌های مدیریت تنوع فرهنگی در ارتقای مشارکت دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر شاهین شهر» به نتیجه رسیدند که با افزایش مهارت‌های تنوع فرهنگی مدیران، سطح مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان نیز ارتقاء می‌یابد.

با بررسی متون خارجی مشخص شد که برخی از آنها جنبه‌های تنوع فرهنگی را مطالعه کرده‌اند مثل کار عبداللهی^۱ (۲۰۰۷) که مسائل تنوع فرهنگی را در علم اطلاعات و دانش‌شناسی بررسی نموده است. همچنین درباره جنبه‌های اخلاقی نیز پژوهش‌هایی صورت گرفته است همچون اسمیت^۲ (۲۰۰۷) که به بررسی آموزش اصول اخلاقی در دوره‌های آموزشی علم اطلاعات و دانش‌شناسی پرداخته است. همچنین، رابین و فرولیچ^۳ (۲۰۱۱) در مقاله‌ای جنبه‌های اخلاقی در علم اطلاعات و دانش‌شناسی را مورد بررسی قرار دادند. محققان در پایان نشان دادند که انواع اقدامات برای ترویج اصول اخلاقی در هر سه سطح سازمانی، حرفه‌ای و فردی امکان‌پذیر باید انجام شود. اورال (۲۰۰۹) در پژوهشی با عنوان «مهارت‌های فرهنگی: چهارچوبی مفهومی برای متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی» به این نتیجه رسید که مهارت‌های فرهنگی در سه حیطه قابل تمییز است: شناختی، تعاملات میان افراد و محیطی. ویتمایر^۴ (۲۰۰۳) در پژوهشی به بررسی تنوع فرهنگی و استفاده دانشجویان از کتابخانه‌های دانشگاه‌ها و مدارس آموزش عالی سراسر ایالات متحده آمریکا پرداخت. نتایج نشان داد که دانشجویان سفیدپوست از کتابخانه بیشتر استفاده می‌کنند که بیشترین حجم استفاده مربوط به فعالیت‌های نوشتاری (مثل نوشتن مقاله کلاسی) و خواندن کتاب‌هایی است که از قبل مشخص نیستند.

با بررسی متون مشخص شد که اکثر تحقیقات داخلی متمرکز بر مباحث اخلاقی است تا مباحث فرهنگی؛ اما در تحقیقات خارجی هم مباحث اخلاقی و هم مباحث فرهنگی و تنوع فرهنگی در استفاده از کتابخانه مدنظر قرار گرفته است. علت فقدان پژوهش‌های داخلی مرتبط با مباحث تنوع فرهنگی، منطبق نبودن برخی از اصول بین‌المللی با جامعه ایرانی است که این امر

1. Abdullahi

2. Smith

3. Rubin and Froehlich

4. Whitmier

ضرورت پرداختن به این مهم و تدوین اصولی را برای آنها بیشتر می‌کند. آنچه از بررسی پیشینه‌های مذکور استنباط می‌شود، حکایت از آن دارد که تا کنون بررسی جامعی از مؤلفه‌های تنوع فرهنگی در حوزه کتابخانه‌های عمومی صورت نگرفته است و پژوهش حاضر در صدد بررسی این مسئله با پرسش‌های ذیل است:

پرسش‌های اساسی

۱. میزان کاربست مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان تا چه حد است؟
۲. میزان کاربست هر کدام از مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان تا چه حد است؟
۳. آیا بین میزان مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر اساس متغیرهای جمعیت‌شناختی (جنسیت، رشته تحصیلی، سابقه کار، سن، میزان تحصیلات، و شهرستان محل خدمت) تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به روش پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل تمامی کتابدارانی بود که به‌طور رسمی یا پیمانی تمام وقت در کتابخانه‌های عمومی تابع اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ مشغول خدمت بودند (۵۴۴ نفر). برای تعیین حجم نمونه تعداد ۱۱۰ نفر با استفاده از فرمول عمومی کوکران^۱ محاسبه شد و این تعداد به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای از بین جامعه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود که در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت تهیه گردید. مؤلفه‌های مورد سنجش، اقتباسی از اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی بود که در هشت مؤلفه (توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی؛ شناسایی و به‌کارگیری شاخص‌ها و عناصر فرهنگی؛ تسهیل و افزایش مشارکت گروه‌های متنوع فرهنگی؛ پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها

1. Cochran

و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر؛ حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش؛ ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات موجود در کلیه حوزه‌ها از طریق شبکه جهانی اینترنت؛ حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی و گسترش آن؛ پاسداری از دانش بومی، مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی) با توجه به فرهنگ جامعه ایرانی تدوین گردید. این پرسشنامه دارای ۵ سؤال برای اطلاعات جمعیت‌شناختی و ۳۷ سؤال چهارگزینه‌ای برای هر یک از مؤلفه‌های مذکور است. روایی پرسشنامه توسط متخصصان این حوزه تأیید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شد که ضریب مزبور برابر با ۰/۹۷ محاسبه گردید. ۱۱۰ پرسشنامه بین تمامی کتابداران در شهرستان‌های استان اصفهان توزیع شد که همگی آن را تکمیل کردند.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS¹⁸ در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در سطح آمار توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، و واریانس در قالب جدول و نمودار استفاده شد و در سطح آمار استنباطی، نظر به اینکه استفاده از آزمون پارامتریک مستلزم اطمینان از نرمال بودن توزیع داده‌ها بوده، ابتدا آزمون کولموگروف-اسمیرنوف^۱ اجرا و پس از آن از آزمون‌های t-test، تحلیل واریانس (آنووا^۲) یک‌راهه، آزمون t^2 هتلینگ^۳، و آزمون تعقیبی ال.اس.دی.^۴ استفاده شد.

یافته‌ها

تحلیل عوامل جمعیت‌شناختی نشان داد که ۱۱ نفر (۱۰ درصد) از آزمودنی‌ها مرد و مابقی زن بودند. ۲۷ نفر (۲۴/۵۵ درصد) از آزمودنی‌ها زیر ۳۰ سال، ۶۷ نفر (۶۰/۹۱ درصد) بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۶ نفر (۱۶/۵۵ درصد) بالای ۴۱ سال سن داشتند. ۹۷ نفر (۸۸/۱۸ درصد) دارای تحصیلات علم اطلاعات و دانش‌شناسی و بقیه غیر از آن بودند. سه نفر (۲/۷۲ درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۹۶ نفر (۸۲/۲۸ درصد) کارشناس، و ۱۰ نفر (۹/۰۹ درصد) کارشناس ارشد بودند (یک نفر نیز به این گزینه جواب نداد). همچنین ۱۹ نفر (۱۷/۲۷ درصد) از آزمودنی‌های دارای سابقه کار

1. Kolmogorov- Smirnov test

2. Anova

3. Hotteling t^2

4. L.S.D.

کمتر از ۵ سال، ۴۲ نفر (۳۸/۱۸ درصد) بین ۵-۱۰ سال، ۳۹ نفر (۳۵/۴۶ درصد) بین ۱۱-۲۰ سال، و ۹ نفر (۸/۱۵ درصد) بیش از ۱۵ سال سابقه داشتند (یک نفر نیز به آن جواب نداد). قبل از تحلیل سؤالات پژوهش، نظر به اینکه استفاده از آزمون‌های پارامتریک مستلزم اطمینان از نرمال بودن توزیع داده‌ها است، ابتدا آزمون کولموگروف-اسمیرنوف اجرا شد. نتایج این آزمون در جدول ۱ ارائه شده است:

جدول ۱. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

P value	آماره آزمون	آماره
۰/۱۷	۱/۱۱	مؤلفه‌های یونسکو درباره تنوع فرهنگی

از آنجا که $Z < +1/96$ Kolmogorov-Smirnov $1/96$ - است، با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که توزیع جامعه نرمال است. بنابراین برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به متغیرهای مورد بررسی از آزمون‌های t ، t^2 هتلینگ، و تحلیل واریانس یک‌راهه (آنوا) و آزمون تعقیبی ال. اس. دی. استفاده شد. به منظور پاسخگویی به پرسش اول یعنی میزان کاربست مؤلفه‌های یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان از آزمون t استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول ۲. میزان مؤلفه‌های تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان

P value	t	انحراف معیار	میانگین	متغیر
-۱/۶۰۲	۰/۱۱۲	۰/۷۹	۲/۸۸	مؤلفه‌های یونسکو درباره تنوع فرهنگی

برحسب یافته‌های جدول ۲، t مشاهده‌شده از مقدار بحرانی جدول در سطح خطای ۰/۰۵ کمتر است ($P_{value} \leq 0/05$) و از آنجا که میانگین مشاهده شده نیز از میانگین فرضی ($X=3$) کمتر است، بنابراین از نظر کتابداران، مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی کمتر از حد متوسط در بین کتابداران رعایت می‌شود و در کتابخانه‌ها استفاده می‌گردد و لذا در وضعیت مطلوبی قرار ندارد.

به منظور پاسخگویی به سؤال دوم پژوهش و تعیین معنادار بودن تفاوت بین میانگین نمرات مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان از آزمون t^2 هتلینگ استفاده شد. نتایج حاصل از این آزمون در جدول ۳ ارائه شده است:

جدول ۳. مقایسه میزان رعایت مؤلفه‌های تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان

P value	t	انحراف معیار	میانگین	مؤلفه‌های فرهنگی
۰٫۰۱	۲٫۵۸	۰٫۸۷	۳٫۲۱	توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی
۰٫۰۰۱	-۳٫۶۱	۰٫۸۵	۲٫۷	شناسایی و به‌کارگیری شاخص‌ها و عناصر فرهنگی
۰٫۰۴	۲٫۰۸	۰٫۸۵	۳٫۱۶	تسهیل و افزایش مشارکت گروه‌های متنوع فرهنگی
۰٫۱۳	۱٫۵۲	۰٫۸۷	۳٫۲۲	پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار..
۰٫۰۰۴	-۲٫۹۴	۰٫۸۸	۲٫۷۵	حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش
۰٫۰۰۱	-۴٫۱۸	۰٫۸۸	۲٫۶۴	ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات..
۰٫۳۳	۰٫۹۶	۰٫۸۵	۳٫۰۷	حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی و گسترش آن و نیز پاسداری از دانش بومی
۰٫۰۰۱	-۵٫۸	۰٫۹۷	۲٫۴۵	مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی

$$t^2 = ۸۸۸٫۴۷ \quad F = ۱۶٫۶۱ \quad P_{value} = ۰٫۰۰۱$$

بر اساس یافته‌های جدول ۳، بیشترین کاربرد مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو در کتابخانه‌های مورد بررسی، مربوط به مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار...» با میانگین ۳٫۲۲ و کمترین، مربوط به مؤلفه «ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و ...» با میانگین ۲٫۷ بوده است. همچنین به منظور تعیین معنادار بودن تفاوت

میانگین بین مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو از آزمون t^2 هتلینگ استفاده شد که با توجه به اینکه P_{value} مشاهده شده در سطح $(P_{value} \leq 0,05)$ معنادار بود، یعنی میانگین نمرات کتابداران به مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان تفاوت معنی‌داری نسبت به هم دارند و بنابراین مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان به‌طور یکسان رعایت نمی‌شود و به برخی مؤلفه‌ها مثل پاسداری از تنوع زبانی بیش از بقیه توجه می‌شود. به منظور بررسی تفاوت نظرات کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان درباره مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو به تفکیک جنسیت و کتابداری و غیر کتابداری بودن از آزمون t استفاده شد و برای بررسی نظرات آنها بر مبنای سابقه کار، سن، میزان تحصیلات و شهرستان محل خدمت از آزمون آنوا استفاده گردید که نتایج حاصله در جدول‌های ۴ و ۵ ارائه شده است:

جدول ۴. تفاوت میانگین نظرات بر حسب مؤلفه‌های جنسیت و کتابداری و غیر کتابداری بودن

متغیر	میانگین	انحراف معیار	t	P_{value}
جنسیت	مرد	۳,۲۲	۰,۷۳	۰,۷۳
	زن	۲,۸۴		
رشته تحصیلی	کتابداری	۲,۸	۱,۷۶	۰,۲۹
	غیر کتابداری	۳,۵		

بر حسب اطلاعات جدول ۴، اختلاف مشاهده شده بین میانگین نظرات کتابداران در خصوص رعایت مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر اساس جنسیت و رشته تحصیلی معنادار نیست $(P_{value} \geq 0,05)$ بنابراین آزمودنی‌های زن و مرد و با مدرک کتابداری و غیر کتابداری، نظرات یکسانی در این باره داشته‌اند.

جدول ۵. تفاوت میانگین نظرات بر حسب مؤلفه‌های سابقه، سن، میزان تحصیلات و محل خدمت

P value	F	انحراف معیار	میانگین	متغیر	
۰,۷۳	۰,۴۵	۰,۸۵	۳,۰۱	کمتر از ۵ سال	سابقه خدمت
		۰,۹۴	۲,۴۴	۵-۱۰ سال	
		۰,۷۹	۲,۹	۱۱-۱۵ سال	
		۰,۹۹	۲,۹۷	بیشتر از ۱۵ سال	
۰,۴۶	۱,۰۱	-	-	کمتر از ۲۰ سال	سن
		۰,۸۸	۳,۰۱	۲۰-۳۰ سال	
		۰,۸۷	۲,۸۱	۳۱-۴۰ سال	
		۰,۹۲	۳,۰۳	۴۱ و بالاتر	
۰,۰۰۷	۶,۷۱	۱,۰۰	۳,۸۱	دیپلم	میزان تحصیلات
		-	-	کاردانی	
		۰,۸۴	۲,۸	کارشناسی	
		۰,۶۶	۳,۶۴	کارشناسی ارشد	
۰,۰۰۶	۲,۳۴	۰,۸۶	۳,۱۳	اصفهان	شهرستان محل خدمت
		۰,۷۹	۲,۷۱	نجف آباد	
		۱,۳۹	۲,۶۷	خوانسار	
		۰,۴۸	۲,۴۹	نائین	
		۰,۳۵	۲,۰۳	برخوار	
		۰,۵۱	۲,۰۲	لنجان	
		۰,۵۴	۱,۹۷	مبارکه	
		۰,۳۸	۲,۳۹	کاشان	
		۰,۷۶	۲,۷۶	شاهین شهر	
۰,۵۸	۲,۶۴	فلاورجان			

برحسب یافته‌های جدول ۵، P_{value} از آنجا که در سنجش تفاوت میانگین نظرات کتابداران با بازه‌های سنی مختلف و سطوح تحصیلی مختلف $P_{value} \geq 0.05$ بود، بین نظرات آن گروه‌های سنی و تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد، اما در دو متغیر میزان تحصیلات و شهرستان محل خدمت، P_{value} مشاهده شده بزرگ‌تر از ۰٫۰۵ است بنابراین باید برای تعیین منبع این تفاوت‌ها از آزمون تعقیبی ال.اس.دی. استفاده کرد که نتایج آن در جداول ۶ و ۷ ارائه شده است:

جدول ۶. نتایج آزمون تعقیبی ال.اس.دی (میزان تحصیلات)

P_{value}	میزان تحصیلات (I) (میانگین)	میزان تحصیلات (J) (میانگین)	مؤلفه‌ها
۰٫۰۱۵	کارشناسی (۳٫۱۱)	دیپلم (۳٫۳۳)	توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی
۰٫۰۰۸	کارشناسی (۲٫۶۳)	کارشناسی ارشد (۳٫۸۶)	شناسایی و به‌کارگیری شاخص‌ها و عناصر فرهنگی
۰٫۰۲۳	کارشناسی (۳٫۰۷)	دیپلم (۴٫۰۰)	تسهیل و افزایش مشارکت گروه‌های متنوع فرهنگی
۰٫۰۱۹	کارشناسی (۴٫۳۳)	کارشناسی ارشد (۳٫۹۰)	پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر
۰٫۰۵۵	کارشناسی (۲٫۶۲)	دیپلم (۳٫۹۳)	حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش
۰٫۰۰۳	کارشناسی (۲٫۵۴)	کارشناسی ارشد (۳٫۶۸)	ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات موجود
۰٫۰۰۷	کارشناسی (۲٫۹۸)	دیپلم (۴٫۰۰)	حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی و گسترش آن و نیز پاسداری از دانش بومی
۰٫۰۰۳	کارشناسی (۲٫۳۵)	کارشناسی ارشد (۳٫۳۰)	مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی
۰٫۰۰۳		

طبق نتایج آزمون ال.اس.دی، در مؤلفه‌های «توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی»، «حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش»، «حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی و گسترش آن و نیز پاسداری از دانش بومی»، «شناسایی و به‌کارگیری شاخص‌ها و عناصر فرهنگی»، «تسهیل و افزایش مشارکت گروه‌های متنوع فرهنگی»، «ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات موجود»، و «مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی» بر حسب سطح تحصیلات تفاوت وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران دارای مدرک کارشناسی میزان رعایت این مؤلفه‌ها را کمتر از کتابداران دارای مدرک دیپلم و کارشناسی ارشد می‌دانند، زیرا طبق جدول ۶، میانگین نمرات کتابداران دارای مدرک کارشناسی، کمتر از میانگین نمرات کتابداران دارای مدرک دیپلم و کارشناسی ارشد است.

همچنین در مورد مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر» بر حسب متغیر جمعیت‌شناختی میزان تحصیلات نیز تفاوت وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران دارای مدرک کارشناسی میزان این مؤلفه را بیشتر از کتابداران دارای مدرک دیپلم و کارشناسی ارشد می‌دانند، زیرا طبق جدول ۶، میانگین نمرات کتابداران دارای مدرک کارشناسی، بیشتر از میانگین نمرات کتابداران دارای مدرک دیپلم و کارشناسی ارشد است.

جدول ۷. نتایج آزمون ال.اس.دی (شهرستان محل خدمت)

P value	شهرستان (J) (میانگین)	شهرستان (I) (میانگین)	مؤلفه‌ها
۰,۰۰۶	برخوار (۱,۴۰)	اصفهان (۳,۴۴)	توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی
۰,۰۱۷	لنجان (۲,۰۰)		
۰,۰۱۴	مبارکه (۱,۵۳)		
۰,۰۰۹	برخوار (۲,۲۰)	اصفهان (۳,۳۴)	پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار
۰,۰۱۰	مبارکه (۲,۲۰)		

←

P value	شهرستان (J) (میانگین)	شهرستان (I) (میانگین)	مؤلفه‌ها
۰,۰۱۴	برخوار (۲,۰۰)	اصفهان (۳,۰۵)	حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش
۰,۰۰۷	مبارکه (۱,۷۳)		
۰,۰۱۵	کاشان (۱,۸۶)		
۰,۰۳۱	فلورجان (۲,۳۴)		
۰,۰۱۰	برخوار (۱,۸۷)	اصفهان (۲,۹۶)	ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات موجود در کلیه حوزه‌ها....
۰,۰۰۴	مبارکه (۱,۵۵)		
۰,۰۱۴	شاهین شهر (۲,۰۳)		
۰,۰۰۳	فلورجان (۲,۰۰)		
۰,۰۲۵	نجف آباد (۲,۰۷)	اصفهان (۲,۷۵)	مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی
۰,۰۰۵	برخوار (۱,۴۰)		
۰,۰۲۷	مبارکه (۱,۵۳)		

برحسب داده‌های جدول ۷، بین مؤلفه «توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی» و متغیر شهرستان محل خدمت تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت این مؤلفه را بیش از کتابداران شهرستان‌های برخوار، لنجان، و مبارکه می‌دانند. همچنین در مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار» بین دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر حسب شهرستان محل خدمت با یکدیگر تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت این مؤلفه را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوار و مبارکه می‌دانند. در مؤلفه «حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش» نیز بین دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر حسب شهرستان محل خدمت با

یکدیگر تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران شهرستان اصفهان میزان این مؤلفه را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوار، مبارکه، کاشان، و فلاورجان می‌دانند. در مؤلفه «ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات» بین دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر حسب شهرستان محل خدمت با یکدیگر تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت این مؤلفه را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوار، مبارکه، شاهین شهر، و فلاورجان می‌دانند.

در مؤلفه «مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی» نیز بین دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان بر حسب شهرستان محل خدمت تفاوت معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت این مؤلفه را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های نجف‌آباد، برخوار، و مبارکه می‌دانند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی میزان کاربست مؤلفه‌های اقباسی از اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان پرداخت. نتایج نشان داد که میانگین مؤلفه‌های تنوع فرهنگی در کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان (۲/۸۸) پایین‌تر از حد متوسط است و در وضعیت مناسبی قرار ندارد. همچنین تفاوت میانگین بین مؤلفه‌های تنوع فرهنگی نیز معنادار است ($P_{value} \leq 0,05$) بنابراین کاربست مؤلفه‌های تنوع فرهنگی میان کتابداران با مشخصات مختلف یکسان نیست. استان اصفهان به دلیل وجود تنوع فرهنگی و اقوام مختلف نیاز به شناسایی، درک و مدیریت تنوع فرهنگی دارد و کتابداران مختلف نیز به مؤلفه‌های مختلفی نیز پایبندی نشان دادند.

نتایج نشان داد که به‌طور کلی از بین مؤلفه‌های تنوع فرهنگی، به مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار» بیشترین پایبندی و به مؤلفه «مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی» کمترین پایبندی و توجه وجود دارد.

نتایج حاصل از تحلیل متغیرهای جمعیت‌شناختی نشان داد که اختلافی بین میانگین نظرات آزمودنی‌ها بر اساس جنسیت، سن، رشته تحصیلی، سابقه خدمت، و سن وجود ندارد ($P_{\text{value}} \geq 0/05$) اما در متغیر میزان تحصیلات و شهرستان محل خدمت تفاوت مشاهده شده معنی‌دار است ($P_{\text{value}} < 0/05$) یعنی کتابداران با سطح تحصیلات و محل خدمت مختلف، نظرات یکسانی ندارند. بنابراین برای تعیین منبع این تفاوت از آزمون تعقیبی ال.اس.دی. استفاده شد که نتیجه این آزمون نشان داد که کتابداران با مدرک کارشناسی میزان رعایت مؤلفه « پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر» را بیش از کتابداران با مدرک دیپلم و کارشناسی ارشد می‌دانند. همچنین در مورد سایر مؤلفه‌ها کتابداران دارای مدرک کارشناسی میزان رعایت بقیه مؤلفه‌ها را کمتر از کتابداران دارای مدرک کارشناسی ارشد می‌دانستند.

در متغیر شهرستان محل خدمت، کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت مؤلفه «توسعه و پیشرفت همگام با آزادی و توسعه فرهنگی» را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوردار، لنجان، و مبارکه می‌دانستند. همچنین کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت مؤلفه «پاسداری از تنوع زبانی انسان‌ها و حمایت از بیان، خلق، تولید و انتشار آثار به زبان‌های دیگر» را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوردار، و مبارکه می‌دانستند. به علاوه، کتابداران شهرستان اصفهان میزان رعایت مؤلفه «حفظ روش‌های مناسب فرهنگی جهت برقراری ارتباطات و انتقال دانش» را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های برخوردار، مبارکه، کاشان، و فلاورجان تلقی می‌کردند.

کتابداران شهرستان اصفهان میزان پایبندی به مؤلفه «ترویج تنوع فرهنگی در فضای رایانه‌ای و حمایت از دسترسی جهانی به اطلاعات» را بیش از کتابداران شهرستان‌های برخوردار، مبارکه، شاهین شهر، و فلاورجان می‌دانستند و در نهایت کتابداران شهرستان اصفهان میزان پایبندی به مؤلفه «مشارکت با بخش‌های مختلف جامعه با هدف ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی» را بیشتر از کتابداران شهرستان‌های نجف آباد، برخوردار، و مبارکه می‌دانستند. عدم تطابق نظرات کتابداران شهرستان‌های استان اصفهان نسبت به شهر اصفهان به دلیل تنوع فرهنگی موجود در شهر اصفهان است که لازم است مدیریت کلان نهاد کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان نسبت به این امر حساس و آن را مدیریت کنند. بدین منظور باید برای کتابخانه‌های

عمومی شهر اصفهان که تنوع فرهنگی در آن نسبت به دیگر شهرستان‌ها زیادتر است، برنامه‌ریزی دقیق‌تری برای برطرف کردن نیازهای متنوع فرهنگی جامعه استفاده‌کننده بردارند.

پیشنهادها

توجه به امور فرهنگی چند سالی است که توجه مسئولان را به خود جلب کرده است. یکی از عوامل رشد و توسعه فرهنگی، کتابخانه‌ها هستند. کتابخانه‌ها باید در برنامه‌ریزی‌های دولت، جایگاه شایسته‌ای داشته باشد، زیرا این دو عامل، رابطه‌ای دو طرفه دارند. بدین معنا که از یک سوی کتابخانه‌ها به حمایت همه جانبه دولت نیازمندند تا بتوانند به وظایف خود عمل کنند و از سوی دیگر هر چه این نهاد موفق‌تر و مستحکم‌تر باشد گام‌های موثرتری در جهت اعتلای فرهنگی و اجتماعی جامعه برداشته خواهد شد. لذا با توجه نتایج مطالعه نظرات کتابداران در خصوص میزان پایداری به مؤلفه‌های اقتباسی از بیانیه جهانی تنوع فرهنگی یونسکو، پیشنهادهای کاربردی ذیل مطرح می‌گردد که رعایت این پیشنهادها باعث توجه بیشتر به تنوع فرهنگی و ارائه خدمات مطلوب‌تر به نیازهای فرهنگی جامعه استفاده‌کننده از کتابخانه‌های عمومی خواهد شد:

- استقبال از هم‌اندیشی فرهنگ‌های گوناگون در کتابخانه؛
- شناسایی شاخص‌ها و عناصر اصلی فرهنگ‌های گوناگون کاربران کتابخانه؛
- معرفی و گردآوری منابع اطلاعاتی مرتبط با فرهنگ‌ها و آداب و رسوم گوناگون؛
- استقبال از عضویت افراد با فرهنگ‌های گوناگون و ارائه تسهیلات ویژه برای استفاده از کتابخانه؛
- ایجاد محیطی آزاد جهت تبادل اندیشه‌های فرهنگی؛
- حمایت از تولید و انتشار آثار به زبان‌ها یا گویش‌های دیگر ایرانی در نهاد کتابخانه‌های عمومی؛
- استقبال از برگزاری نشست‌ها و همایش‌ها با حضور نمایندگان قومیت‌های گوناگون فرهنگی؛
- بهره‌گرفتن از فضای مجازی برای تسهیل دسترسی گروه‌های مختلف و آشنایی با فرهنگ‌های مختلف جامعه؛

- تأمین دسترسی همگانی فارغ از هر نوع تعلقات فرهنگی و دینی به منابع اطلاعاتی؛
- معرفی فرهنگ بومی منطقه به مراجعان و حفاظت از میراث معنوی و فرهنگی منطقه؛
- ارتباط با نهادها و سازمان‌های مختلف برای ترویج و پاسداشت تنوع فرهنگی.

منابع

- اسفندیاری مقدم، علیرضا و گودرزی، قاسم (۱۳۹۲). دیدگاه کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان همدان درباره مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای کتابداران. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۰ (۳)، ۴۴۷-۴۶۱.
- افتخاری، اصغر (۱۳۷۸). ظرفیت طبیعی امنیت (مورد مطالعاتی قومیت و خشونت در ایران). *مطالعات راهبردی*، ۲ (۵-۶)، ۲۵-۶۲.
- امینان، حسن (۱۳۸۵). سازمان اسلامی، آموزشی، علمی و فرهنگی آیسيسكو و بیانیه اسلامی تنوع فرهنگی. *چشم‌انداز ارتباطات*، ۵ (۲۵)، ۳۹-۴۴.
- جیل، فیلیپ (۱۳۸۶). *خدمات کتابخانه‌های عمومی: رهنمودهای ایفلا / یونسکو برای توسعه*. ترجمه علی شکویی. تهران: چاپار.
- حاتمی، سپیده (۱۳۹۱). بررسی میزان تأثیر هوش فرهنگی بر عملکرد وظیفه‌ای مدیران و کتابداران. *بازیابی شده در تاریخ ۹ مهر ۱۳۹۲ از:*
<http://persiantez.com/DownloadPage.aspx>
- رحمان سرشت، حسین (۱۳۷۷). *تئوری‌های سازمان و مدیریت*. تهران: فن و هنر.
- رضایی، مصیب، شعبانی، احمد و نادری، فاطمه (۱۳۹۱). میزان کاربست مؤلفه‌های منشور اخلاق حرفه‌ای نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان یزد. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۹ (۱)، ۵-۲۰.
- سالاری، محمود (۱۳۸۱). نقش خدمات کتابخانه‌ها در توسعه پایدار. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۵ (۱) پیاپی ۱۷، ۱۵-۲۴.
- سفیدچیان، سلمان (۱۳۸۶). *مدیریت منابع انسانی در عصر تنوع فرهنگی*. بازیابی شده در تاریخ ۹ دی ۱۳۹۲ از: www.civilica.com
- شکرخواه، یونس (۱۳۸۴). *جامعه اطلاعاتی: چند دیدگاه بنیادی*. رسانه، ۱۶ (۶۲)، ۱۴-۲۹.
- صالحی امیری، رضا (۱۳۸۹). *انسجام ملی و تنوع فرهنگی*. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک.

- قاسمی، وحید و سهرابی‌رنانی، مریم (۱۳۹۰). نقش به کارگیری مهارت‌های مدیریت تنوع فرهنگی مدیران دبیرستان‌های شاهین شهر در ارتقاء سطح مشارکت اجتماعی دانش‌آموزان در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۸۹. *تحقیقات فرهنگی*، ۴ (۴)، ۱۵۹-۱۸۴.
- گودرزی، حسین (۱۳۸۵). *مفاهیم بنیادین در مطالعات قومی*. تهران: تمدن ایرانی.
- نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (۱۳۹۰). *مجموعه دستورالعمل‌های اداره کتابخانه‌های عمومی*. ویراست دوم. تهران: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، اداره کل امور کتابخانه‌ها.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۰). *جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی*. تهران: آگاه.
- مزیانی، علی (۱۳۸۳). *کتابخانه و کتابداری*. تهران: سمت.
- معرف‌زاده، عبدالحمید، کمایی، مهوش و چراغی، زهره (۱۳۹۱). بررسی نیازهای آموزشی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۱۸ (۴)، ۳۹۹-۴۱۸.
- مکتبی‌فرد، لیلا (۱۳۸۵). نقش کتابخانه‌های عمومی در تحقق اهداف فرهنگی (۱۳۶۸-۱۳۸۳). *فصلنامه کتاب*، ۱۷ (۲)، ۲۶۹-۲۹۰.

References

- Abdullahi, I. (2007). Diversity and Intercultural Issues in Library and Information Science (LIS) Education. *New Library World*, 108 (9/10), 453-459. Retrieved June 5, 2015, from: <http://dx.doi.org/10.1108/03074800710823980>
- Association of College & Research Libraries (ACRL) (2012). *Diversity Standards: Cultural Competency for Academic Libraries*. Retrieved June 4, 2015, from: www.ala.org/acrl/standards/diversity.
- IFLA (2012). *Multicultural Communities: Guidelines for Library Services*. Den Haag, Netherlands: IFLA Press.
- Harvay, J. (2006). Managing Cultural Diversity: Implication for Organizational Competitiveness. *Academy of management Executive*, 5 (3), 45-56.
- Naidoo, J. C. (2014). *The Importance of Diversity in Library Programs and Material Collections for Children*. Retrieved June 4, 2015, from: www.ala.org.
- Overall, P. M. (2009) Cultural Competence: A Conceptual Framework for Library and Information Science Professionals. *Library Quarterly*, 79 (2), 175-204.
- Rubin, R. & Froehlich, T. J. (2011). Ethical Aspects of Library and Information Science. In *Encyclopedia of Library and Information Science*, 3rd Edition. Retrieved June 6, 2015, from: http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1081/e-elis3-120044430#.VYbHn0Z_HIU.

- Smith, B. T. (2009). *Ethics Instruction in Library and Information Science: The Role of "Ethics Across the Curriculum"*. PhD Thesis, University of Rochester, New York.
- Triandis, H. C.; Kurowski, L. L. & Gelfand, M. J. (1994). Workplace Diversity. *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*. In Palo Alto. *Consulting Psychologist Press*, 4 (16), 769-827.
- Whitmire, E. (2003). Cultural Diversity and Undergraduates' Academic Library Use. *The Journal of Academic Librarianship*, 29 (3), 148-161.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

شعبانی، احمد؛ ابادری، زهرا؛ پیکامیان، بهناز و محمدی استانی، مرتضی (۱۳۹۵). میزان کاربست مؤلفه‌های اعلامیه جهانی سازمان یونسکو درباره تنوع فرهنگی در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان اصفهان. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۲ (۴)، ۵۳۹-۵۶۰.

Usage of UNESCO Cultural Diversity Declaration among Public Librarians of Isfahan Province in Iran

Ahmad Shabani

Professor, Dept. of KIS, University of Isfahan, Iran
Shabania@edu.ui.ac.ir

Zahra Abazari

Associate Professor, Dept. of KIS, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Iran
Abazari@yahoo.com

Behnaz Peykamian

M. A. of KIS, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Iran
Behnazpaykamian@yahoo.com

Morteza Mohammadi OStani (Corresponding author)

PhD Student of KIS, University of Isfahan, Iran

Morteza_mohamadi64@yahoo.com

Received: 18th November 2014; Accepted: 20th October 2015

Abstract

Purpose: This research aimed to survey the usage of UNESCO cultural diversity declaration among public librarians of Isfahan province in Iran to find their detailed bonds on each of building blocks of the Declaration and give some recommendation to enhance their commitment to it.

Methodology: Survey method was used to reach the aims of research. The population of study included all staff at the public libraries of Isfahan (n = 544). Based on Cochran formula for determination of sample size, we selected 110 librarians by random stratified sampling method. The tool for collecting data was researcher-developed Questionnaire based on UNESCO cultural diversity declaration components with the Likert scale, that the face validity of questionnaire was approved by experts and its reliability of it approved by means of measurement of Cronbach's alpha coefficient (0.97).

Findings: Findings revealed that the mean usage of UNESCO cultural diversity declaration among public librarians of Isfahan province is lower than the average (2.88). "Safeguarding linguistic diversity and giving support to expression in creation, production and dissemination of information" is the most application and "promoting cultural diversity in cyberspace" has the least usage and meaningfulness among public librarians. Also, there was no significant difference in viewpoints of librarians by gender and age about usage of UNESCO cultural diversity, librarians with different academic degree of education had significantly different viewpoints.

Originality/Value: Showing public librarians' low level bonds to UNESCO cultural diversity declaration can be mentioned as a value of this research. Albeit, librarians' commitment to "Safeguarding linguistic diversity and giving support to expression in creation, production and dissemination of information" was a prominent finding.

Keywords: Cultural diversity, Librarians, Public libraries, UNESCO, Isfahan province, Iran.